

Til

Kommunane i Vestland

Saksbehandlar, innvalstelefon

Bjørn Harald Haugsvær, 5764 3071

Christian Rekkedal, 5764 3068

Landbruksoppgåver i kommunane - Forventningar i 2019

Kommunane er landbruksstyresmakt på ei rekke oppgåver både innan jordbruk, skogbruk, hagebruk med tilhøyrande næringar, samla kalla landbruk. Dette omfattar både forvaltningsoppgåver der kommunane med heimel i lov og forskrift er førsteinstans for vedtak, eller eventuelt skal førebu saker som skal avgjerast av andre organ på høgre nivå. Det kan vere oppgåver kommunen har som planstyresmakt, eller andre utviklingsoppgåver som delvis er lovheimla og delvis ligg til den generelle utviklingsrolla som kommunen har. Den siste er i liten grad pålagt gjennom lover og regelverk, men desto viktigare for å bidra til positiv utvikling i landbruket og for bygdene. Vi har erfaring for at aktive utviklingskommunar får ta del i ein større del av ulike utviklingsmidlar for landbruket, til dømes gjennom god informasjon og offensivt motivasjonsarbeid og rettleiing.

For nokre av ordningane er eller blir det sendt ut eigne tildelingsbrev til kommunane, eller løyvingfullmakter i dei elektroniske fagsystema.

Mange av oppgåvene er svært regelstyrt utan lokalt skjønn, medan andre ordningar legg til rette for både lokalt kommunalt skjønn og med handlingsrom til å bruke dette i lokalt utviklingsarbeid. Dette kjem godt fram i regelverket for dei ulike oppgåvene.

Her er ei opplisting av kommunale landbruksoppgåver, men ikkje fullstendig fordi det er ein del mindre oppgåver som kan kome i tillegg. Det er dessutan opp til kommunen kor mykje ein vil gjere utover desse minimumsforventningane.

1. Forvaltning av diverse faste årlege tilskot i landbruket.

Kommunen har ansvar som første instans for ei rekke støtteordningar, samla i det vi kallar produksjonstilskot, med avløysartilskot og regionale miljøtilskot.

Dette er ei omfattande oppgåve med eit detaljert regelverk og der kommunen har tilgang til elektroniske fagsystem frå Landbruksdirektoratet.

Kommunen skal som ein del av dette arbeidet også føre kontroll med at søknadane er korrekte og at søkjarane oppfyller vilkåra.

2. Sjukdomsavløysing

Tilskot til avløysing under sjukdom og fødsel m.v. Kommunen er førsteinstans, fattar vedtak og betalar ut via fagsystemet Agros.

3. Tidlegpensjon for jordbrukarar

Ei ordning for jordbrukarar som har fylt 62 år. Kommunen bør ha kunnskap om ordninga og informere om det, men frå 2019 skal søkjar sende søknaden direkte til Fylkesmannen for avgjerd.

4. Erstatning ved klimabetinga skader på avlingar

Dette er ei oppgåve som varierer mykje frå år til år, i 2018 vart det ein omfattande jobb, og kommunen førebur og kontrollerer opplysningane i saka og sender den vidare til FM for avgjerd.

5. Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og tilskot til drenering

Her får kommunen ei økonomisk ramme frå FM til lokal forvaltning. Kommunen skal på grunnlag av forskrifter og ein lokal tiltaksstrategi, utarbeidd i samråd med næringa, forvalte desse midlane og utbetale dei via fagsystemet Agros.

6. Diverse beiteordningar

Det finst fleire former for støtte og overvaking av beiteområda, både støtte til beitedyr, til organisert beitebruk, til gode fellestiltak (ofte i samarbeid med friluftslivet), og statistikk. I område med konflikt mellom beitebruk og freda rovvilt, er det også forventat at kommunen skal bidra med kunnskap og eventuelt også med deltaking i interkommunale jaktlag som kan ta på seg felling av freda rovvilt – etter løyve.

7. Utvalde kulturlandskap, verdsarvområdet, utsiktsrydding m.m.

Det finst nokre eigne støtteordningar for miljø og kulturlandskap i landbruket, nokre generelle og andre spesielle for utvalde område. Vi har sju utvalde kulturlandskap; Gjuvslandslia, Havrå, Sørfjorden, Lærdal, Grinde - Engjasete, Ormelid og Hoddevik – Liset. I tillegg har vi Nærøyfjordområdet som ein del av verdsarvområdet Vestnorsk fjordlandskap. Frå 2020 vil det detaljerte forvaltningsansvaret bli overført frå Fylkesmannen til kommunane.

Tilskot til utsiktsrydding er ei ordning som kom for få år sidan for Vestlandet, og er døme på tiltak og tilbod som føreset kommunalt engasjement om ein ynskjer å oppnå lokale tilskot og resultat. Søknadar skal sendast til kommunen der tiltaket skal gjennomførast. Kommunen mottok søknadar og gjev fråsegn i sakene før dei vert sendt til Fylkesmannen som fattar vedtak. Det vart ikkje tilført nye midlar til ordninga i 2019, og jordbruksoppgjeret i år vil i praksis bestemme omfanget av denne ordninga framover. Men vi har att noko restmidlar, og oppfølging av tidlegare tildelingar.

8. Autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmiddel

For å kunne bruke plantevernmiddel må ein ha gjennomført eit kurs med bestått eksamen. Her er det ei ansvarsdeling mellom kommunen, fylkesmannen og eksterne kurshaldarar. Dei som får autorisasjon skal registrerast i ei nasjonal base og får utskrive eit bevis. Arbeidsmengda med dette varierer frå år til år alt etter kor mange som må ha nytt bevis, og omfattar både yrkesdyrkarar i hagebruket, tilsette i gartnerfirma, vegentreprenørar med fleire.

9. Arbeid med vasskvalitet, vassrammedirektivet m.m.

Dette er oppgåver med ansvar hjå både kommunane, fylkeskommunen og fylkesmannen. Kommunen er lokal ureiningsstyresmakt og på landbruksområdet skal ein sjekke om regelverket for til dømes silopressaft og husdyrgjødsel vert etterlevd. I arbeidet med oppfølging av vassrammedirektivet må dette arbeidet utvidast til også å sjå på belastninga frå andre ureiningskjelder, til dømes punktutsløpp av typen hushaldningskloakk i spreiddbygde område.

10. Veterinære tenester

Kommunen skal i følgje dyrehelsepersonellova sørge for tilfredsstillande tilgang på veterinære tenester, inkludert veterinærvakt utanom vanleg arbeidstid. Dette er ei ordning der vakt-distrikta (vanlegvis fleire kommunar) får eit årleg tilskot til vakt utanom arbeidstid og eit mindre administrasjonstilskot til å organisere dette. Vert betalt ut til (verts)kommunen. I tillegg kan alle kommunar i utvalde fylke søkje om stimuleringsstilskot som skal medverke til stabil tilgang på veterinærtjenester på dagtid. Fleire kommunar nyttar også egne midlar inn i dei veterinære tenestene. Det må påreknast ein viss administrasjon for å sikre desse tenestene.

11. Skogbruksoppgåver

Kommunen er skogbruksmyndigheit etter skoglova med tilhøyrande forskrifter og har ei rekke oppgåver der. Her nemner vi nokre:

- Forvalte tilskot til nærings og miljøtilskot i skogbruket (NMSK), som omfattar både tilskot til skogkultur og skjøtsel og kvalitetstiltak
- Kontrollere forynging av skogen etter hogst. Dette er den viktigaste miljøoppgåva i skogbruket både med tanke på skogen si rolle til å binde karbon og som framtidig skogressurs
- Forvalte ordninga med skogfond
- Kontrollere at tiltak i skogen er i samsvar med regelverket, og bidra til å overvåke tilstanden i skogen.
- Informasjon til næringa om dei forvaltningsoppgåvene kommunen har innan skogbruk
- Ha kunnskap om skogen i forhold til andre samfunnsinteresser og oppgåver, skogen si rolle i klimapolitikken, skogen si rolle som vern mot naturskadar, og skogen sin verdi for friluftsliv, viltforvaltning m.m.
- Det førre punktet kan gjerne løysast ved å lage ein oversikt med dei mest verdfulle skogbruksområda i kommunen, gjerne i samheng med overordna vegbehov i skogen.

Frå 2020 vil kommunane få utvida oppgåver til å handsame tilskot til skogsvegar og drift i bratt terreng.

12. Andre utviklingsoppgåver

Dette er ein stor sekkepost, mykje avhengig av kommunen sine egne politiske ambisjonar og vedtak. Vi ser at denne innsatsen varierer mellom kommunane, og det gjer også resultatane for næringsutvikling innan landbruket. Det er altså i stor grad opp til kommunen kor aktive dei skal vere, men det finst eit minstekrav om å handsame dei søknadane og spørsmål innan utvikling som kjem til kommunen.

Vi viser her til forskrift for kommunens saksbehandling av søknadar til Innovasjon Norge og fylkesmannen, FOR 2004-01-26-359.

13. Forvaltning av regelverket for fast eigedom

Kommunane skal fatte vedtak etter jord- og konsesjonslova. Det gjeld til dømes saker om deling av landbrukseigedom, omdisponering av dyrka jord, driveplikt, konsesjon for kjøp av fast eigedom, buplikt m.m. Dette er saker som ofte er innom politiske handsaming i kommunen, avhengig av kommunens delegeringsreglementet.

14. Forskrift for godkjenning av landbruksvegar, dyrking og planering

Det finst egne forskrifter med heimel i jordlova og skogbrukslova for bygging av landbruksvegar (oftast skogsvegar), for nydyrking og for bakkeplanering. Den første er mest aktuell, men vi har årleg også nokre tilfelle av nydyrking.

Dei viktigaste omsynet i desse forskriftene er å vege landbruksinteressene mot andre viktige

samfunnsinteresser, til dømes natur, kulturlandskap og ureining. Det er også krav om at tiltaket skal gjennomførast på ein landbruksfagleg god måte. Til desse avvegingane trengst det landbruksfagleg kunnskap.

15. Jordvern

Stortinget har vedteke ambisiøse mål for å redusere omdisponeringa av dyrka jord. Kommunane sitt arbeid med plansaker og enkeltsaker etter jordlova er svært viktig i denne samanheng. Til dette trengst det god kunnskap om dei arealressursane som finst i kommunen, kva kvalitet jorda har og eventuelt også kva alternative areal og løysingar som finst for utbygging m.m. Eit verkemiddel her er å lage ein tematisk plan for *kjerneområde landbruk* der ein plukker ut dei mest verdifulle areala for landbruksproduksjon og kulturlandskap, som deretter vert brukt i den kommunale arealforvaltninga. Det er også viktig at kommunen også bruker sine eignefagfolk på landbruk i samband med kommunale arealplanar. Kommunen skal også rapportere det årelege omfanget av omdisponering via KOSTRA.

16. Vedlikehald av kartgrunnlaget – Gardskart

Dette er ei oppgåve som bør utførast i samarbeid med andre med kartoppgåver i kommunen. Kartgrunnlag med innteikna grenser for til dømes fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite, og med andre oppdaterte eigedomsopplysningar, er svært viktig for forvaltning av både støtteordningar og arealregelverk i landbruket. Kommunen skal halde desse karta med landbruksregister ved like. Viss det ikkje skjer må enkeltsøknadar i praksis handterast manuelt, til mykje ekstraarbeid og auka feilmargin for både gardbrukar, kommune og Fylkesmannen.

Slike gode kart er også til stor hjelp i andre type saker i kommunen, til dømes plan og bygg og viltforvaltning.

17. Landbruket som ein del av lokalsamfunnet

Landbruket omfattar store delar av kommunane sitt areal i vårt fylke. Dette er også areal som vert nytta av andre, til næring på inn- og utmark, jakt, friluftsliv og for så vidt også til vern fordi det har spesielle naturkvalitetar.

Her ligg altså store muligheiter for både utvikling, folkehelse, naturopplevingar, miljø, klima og identitet for kommunen og innbyggjarane. Ei kommune som har fagfolk med kjennskap til desse verdiane kan bidra i arbeidet med å utforme ein god politikk på desse områda.

Ta gjerne kontakt viss de har spørsmål om desse oppgåvene, og nettsida vår gir ei god oversikt på kven som gjer kva hjå oss på [landbruksområdet](#).

Med helsing

Christian Rekkedal
landbruksdirektør

Bjørn Harald haugsvær
assist. landbruksdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent